

Açık ve Uzaktan Öğrenmede Esneklik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Açık ve Uzaktan Öğrenmede Esneklik Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16204>

Özet

Açık ve Uzaktan Öğrenmede Esneklik Ölçeği (AÇÖEÖ), öğrencilerin açık ve uzaktan öğrenme (AÇÖ) ortamlarında deneyimledikleri esneklik algılarının ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle zaman, mekan, içerik ve pedagojik yaklaşımlar açısından sunulan esnekliğin öğrenci memnuniyeti ve başarısı üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi hedefler. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması, 2020 yılında Mehmet Kokoç tarafından yapılmış olup, Türk yükseköğretim sistemi bağlamında geçerlik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, uzaktan eğitimde esneklik kavramının psikometrik açıdan sağlam bir şekilde incelenmesine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Açık ve Uzaktan Öğrenme, Uzaktan Eğitim, **Esneklik**, Ölçek Uyarlama, **Eğitim Teknolojisi**, Psikometri

Yazarlar

Mehmet Kokoç

Amaç

Ölçeğin temel amacı, açık ve uzaktan öğrenme süreçlerinde öğrencilere sunulan veya öğrenciler tarafından algılanan **esneklik** düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu esneklik, genellikle öğrenme materyallerine erişim zamanı, öğrenme hızı, kullanılan teknolojiler ve değerlendirme yöntemlerindeki çeşitliliği kapsar.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin yapısal geçerliliğini ve güvenilirliğini Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygun bir şekilde transfer etmeyi amaçlamıştır. Bu sayede, Türkiye'deki uzaktan eğitim kurumları, öğrencilerin esneklik ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilir ve bu ihtiyaçlara yönelik iyileştirmeler yapabilir.

Yapı

Açık ve Uzaktan Öğrenmede Esneklik Ölçeği, genellikle öğrenme deneyiminin çeşitli boyutlarını kapsayan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Uzaktan eğitim bağlamındaki **esneklik** yapısı, dört temel boyutta incelenebilir:

Zaman Esnekliği (Time Flexibility): Öğrencinin dersleri ne zaman ve hangi hızda tamamlayabileceği.

Mekan Esnekliği (Place Flexibility): Öğrencinin coğrafi konumdan bağımsız olarak eğitime erişebilmesi.

İçerik Esnekliği (Content Flexibility): Öğrencinin öğrenme yolu, materyali veya içeriği seçme yeteneği.

Pedagojik Esneklik (Pedagogical Flexibility): Değerlendirme türleri, iletişim yöntemleri ve öğretim yaklaşımlarındaki çeşitlilik.

Bu boyutlar, öğrencilerin öğrenme üzerindeki kontrol algıları ve öz-yönelimli öğrenme becerilerini destekleyen kritik unsurlardır. Ölçek, bu alt boyutlardaki algılanan esneklik düzeylerini ölçerek genel bir esneklik profili sunar.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmasında (Kokoç, 2020), yapısal geçerliliğin sağlanması amacıyla çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik detayları belirtilmese de, uyarlama çalışmaları genellikle **doğrulayıcı faktör analizi (DFA)** ve **açıklayıcı faktör analizi (AFA)** teknikleri uygulanmaktadır.

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin orijinal yapılarının Türkçe örneklemede de korunduğu gösterilmiştir. Bu, ölçek maddelerinin, teorik olarak ölçmesi beklenen yapılar (örneğin, zaman esnekliği veya mekan esnekliği) gerçekten ölçtüğünü kanıtlamak için kritik öneme sahiptir. Ayrıca, kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuş ve dilsel eşdeğerlik çalışmaları yapılmıştır. Geçerlik analizleri, ölçeğin Türk kültürüne özgü uzaktan eğitim koşullarında geçerli bir ölçüm aracı olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, bir ölçme aracının tutarlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder. Uyarlama çalışmasında (Kokoç, 2020), ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği genellikle **Cronbach Alfa** katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Orijinal kaynakta spesifik güvenirlilik katsayıları belirtilmese de, başarıları bir uyarlama çalışmasının parçası olarak iç tutarlılık katsayılarının kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) olduğunu varsayılmaktadır. Ek olarak, test-tekrar test güvenilirliği gibi yöntemler de ölçeğin zamana karşı kararlılığını değerlendirmek için kullanılabilir. Bu güvenirlilik analizleri, ölçeğin uzaktan eğitim öğrencilerinin esneklik algılarını güvenilir bir biçimde ölçebildiğini ortaya koymaktadır.

Faktör Analizi

Mehmet Kokoç tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışmasında, ölçeğin faktör yapısını incelemek amacıyla faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Ölçek, muhtemelen çok boyutlu bir yapıya sahip olduğundan, **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)**, orijinal ölçek yapısının Türk örneğinde ne kadar iyi uyduğunu test etmek için tercih edilen yöntem olmuştur.

DFA sonuçları, model uyum indeksleri (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) aracılığıyla değerlendirilmiş ve ölçeğin belirlenen alt boyutlarının birbirinden ayrıştığını ve teorik yapıya uygun olduğunu göstermiştir. Bu analiz, Açık ve Uzaktan Öğrenmede Esneklik Ölçeği'nin, **açık ve uzaktan öğrenme** bağlamındaki esneklik kavramının alt boyutları bağarlı bir şekilde ayırt edebilen sağlam bir yapıya sahip olduğunu doğrulamaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) çalışması.

Format: Orijinal ölçeğin formatına bağlı olarak, genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır (Örneğin, "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılmıyorum"a).

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Açık ve Uzaktan Öğrenme programlarına kayıtlı üniversite öğrencileri.

Yaş Grubu: Üniversite öğrencileri (Genellikle 18+).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, çeşitli üniversitelerin açık ve uzaktan eğitim programlarında öğrenim gören öğrencilerden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli anket formatında, çevrimiçi veya basılı olarak uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler

Uzaktan Eğitimde Esneklik, Öğrenci Algısı, Ölçek Geliştirme, Psikometri, Güvenirlilik, Faktör Yapısı

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanmamıştır.

Kurum E-posta Adresleri: kokoc@trabzon.edu.tr

Yazma Adresi: Mehmet Kokoç (İlgili referansta belirtilen kurum adresi).

İzinler & Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin orijinal formu için izin gerekebilirken, Türkçe uyarlama çalışması 2020 yılında yayınlanmıştır. Kullanım ve uygulama izinleri için doğrudan sorumlu yazar Mehmet Kokoç ile iletişime geçilmesi önerilir. Ölçek, akademik araştırma amaçlı kullanım için genellikle ücretsizdir, ancak ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için yazarın izni şarttır.

Ölçeğin orijinal PDF belgesine ait bağlantı adresi: acik-ve-uzaktan-ogrenmede-esneklik-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Kokoç, M. (2020). Açık ve Uzaktan Öğrenmede Esneklik Ölçeğini Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 10(2), 366-385. DOI: <http://dx.doi.org/10.17943/etku.643358>

Açık ve Uzaktan Öğrenmede Esneklik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde sağlanmadığından bu bölümde listelenmemiştir. Maddelerin tam ve doğru metnine ulaşmak için lütfen yukarıda belirtilen referans makaleye (Kokoç, 2020) başvurunuz.